

TA'LIM TEXNOLOGIYALARNI TADBIQ ETILISHI ORQALI TAYACH KOMPETENSIYALARNI RIVOJLANTIRISH

Z.Q.Amonniyozov

Surxondaryo viloyati qishloq xo'jaligi
boshqarmasi bosh mutaxasisi.

Annotasiya. Maqoloda umumiy o'rta ta'lim maktablarida kompetensiyaviy yondashuv bir o'qitiladigan bo'limini o'qitishning metodik tizimini yaratishda turli innovasion yondashuvlar hisobga olinadi. Masalan, ushbu metodik tizimni yaratishda an'anaviy o'qitishning metodik tizimidan farqli o'laroq, umumiy o'rta ta'lim maktablarida o'qitiladigan dars mashg'ulotlari rejaları metodik tizimining asosiy elementi sifatida ishtirok etishi o'rganilgan.

Kalit so'zlar. mazmun, metod, shakl, vositalar, o'qitishlar ,metodik ,izimini, rivojlantirish, yo'naltirilgan, pedagogik,jarayonni.

Mamlakatimiz umumiy o'rta ta'lim tizimida bo'layotgan o'zgarishlar ta'lim sohasida ham izlanishlar, yangiliklar, o'zgarishlarni taqozo etadi. Chuqur bilimli, keng dunyoqarashli komil shaxsni tarbiyalash masalasi pedagoglardan yangicha ishlash tamoyillarini amalga oshirishni talab qilad, o'qitishning metodik tizimi deganda, o'qitishning maqsadi, mazmuni, metodlari, shakllari va vositalari hamda mashg'ulot loyihalarini o'z ichiga olgan tuzilmasi tushuniladi. Fani o'qitishning metodik tizimi o'zining qonun-qoidalari, qonuniyatlariga bo'ysunadigan, tizimning ichki tuzilmasiga, uning elementari bir-biri bilan o'zaro va tashqi aloqalar bilan chambarchas bog'liq bo'lib, ta'lim sifatini ta'minlashni kafolatlaydigan kompetensiyaviy yondashuv asoslari murakkab, dinamik ta'lim yig'indisini ifodalaydi .

O'qitishning metodik tizimi tushunchasiga V.P.Bespalko quyidagicha ta'rif beradi: "Pedagogik tizim – ma'lum sifatlarga ega bo'lgan shaxsni shakllantirishga nisbatan aniq maqsadli, tashkillashtirilgan, pedagogik ta'sir ko'rsatish uchun talab etiladigan, bir-biri bilan o'zaro bog'langan uslub, vosita va jarayonlar majmuas Umumiy o'rta ta'lim maktablarida o'qitish metodikasi tizimining asosiy elementi bo'lgan o'qitish maqsadlari jamiyat taraqqiyotiga xizmat qilishga yo'naltirilgan bo'lishi shartdir. Umumiy o'rta ta'lim

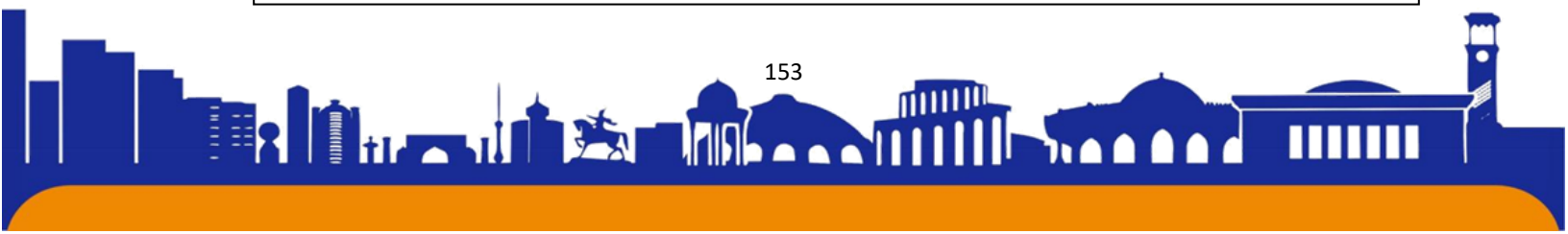
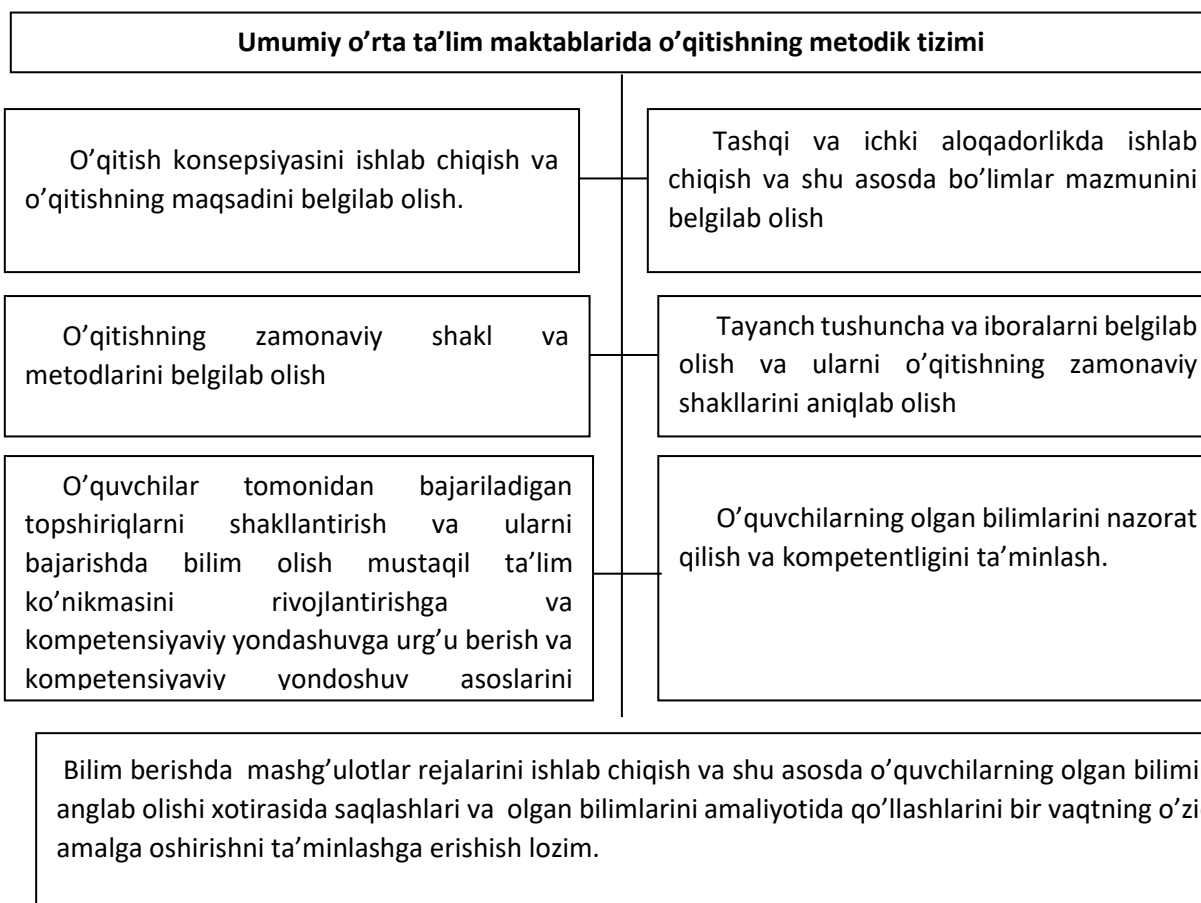

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-2

maktablarida kompetensiyaviy yondashuv bir o‘qitiladigan bo‘limini o‘qitishning metodik tizimini yaratishda turli innovasion yondashuvlar hisobga olinadi. Masalan, ushbu metodik tizimni yaratishda an’anaviy o‘qitishning metodik tizimidan farqli o‘laroq, umumiy o‘rta ta’lim maktablarida o‘qitiladigan dars mashg‘ulotlari rejalari metodik tizimining asosiy elementi sifatida ishtirok etadi.

Shundan kelib chiqib, umumiy o‘rta ta’lim maktablarida o‘qitishning maqsadini belgilashda jamiyatning umumiy madaniyati, o‘quvchilarning bilim, ko‘nikma, malaka, tayanch kompetensiyasini shakllantirish va rivojlantirish, malakasini rivojlantirish hamda intellektual salohiyatga ega bo‘lgan shaxsni shakllantirishga qaratilgan va jamiyatning ijtimoiy buyurtmasi yoki ehtiyojidan kelib chiqib belgilanishi lozim. Maqsad – oldindan belgilangan natijaga erishish mahsuli bo‘lib, u ta’lim jarayonida uning sub’ektlari (o‘qituvchi va o‘quvchi)ning birgalikdagi faoliyati yakunida rejalashtirilgan kompetensiyaviy yondashuvni oldindan kafolatlanishi .

“Intellectual bilimlar” asri bo‘lgan XXI asrda matematika kundan-kunga taraqqiy etib, unda turli yangi metodlar amalga oshirilayotganligi bilan bir qatorda amaliy tatbiqlari sohasi kengayib bormoqda. Zero, fan sifatida moddiy borliqning fazoviy va miqdoriy munosabatlarini aks ettiruvchi qonunlarni to‘la va chuqur o‘rganish, targ‘ib etishni talab etadi; o‘rganilayotgan qonuniyatlarning qanday mazmunga egaligi, ularning qanday metod bilan asoslanganligi va rivojlanish darajasi bilan hisoblashmaydi; unda tadqiqotchining shaxsiy fazilatlarini, u yoki bu qonunning qanday kashf etilganligi muhim emas; fani ma’lum tizimda yaratiladi va rivojlanadi, u bir-biriga bog‘liq qat’i ketma-ket keluvchi qonunlarni ochib beradi, fanining boshlang‘ich tushunchalari, qabul qilingan qoidalari uning uchun boshlang‘ich asos bo‘lib xizmat qiladi. Fan sifatida quyidagilarni ta’minlashga xizmat qiladi: O‘quvchilarga bilim, ko‘nikma va malakalar beriladi; bilimlar berishda o‘quvchilarning yo‘nalishlari hisobga olinadi; yangi tushuncha yoki qonun kiritishga yondashish muhim ahamiyatga ega va shu asosda uni bayon etish metodi tanlanadi; abstrakt tushunchalar, izohlar va misollar orqali ochib beriladi; o‘qitishda takrorlash ham amalga oshiriladi; o‘quv fani fan tizimini qisqartirish va buzish mumkin emas aks holda uni chuqurlashtirishga e’tiborni qaratish lozim.

Umuman, hozirgi sharoitda ta’limning har bir bosqichida “nimani o‘qitish mumkin va bunga erishish uchun nima qilish kerak?” va “kimni o‘qitish kerak? Unga aynan nimani o‘qitish kerak? (aynan har bir ixtisoslikda), nima uchun aynan shuni o‘qitish kerak (maqsad), qanday o‘qitish kerak (metod, shakl, vosita, texnologiya)?” degan masalalarni samarali hal etish masalasi muhim muammolardan hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Batirova F.K, Axmedov A.K. Ta’limni boshkarishda zamonaviy innovatsion texnologiyalarning ahamiyati. Jurnal: Irrigatsiya va melioratsiya., 70-74 b. ISSN: 2181-8584/
2. Bogdanova T.G., Dissertatsiya na temu «Formirovanie poznavatelnoy aktivnosti mladshix shkolnikov v protsesse obucheniya (na materiale urokov chteniya)», skachat besplatno avtoreferat po spetsialnosti VAK RF 13.00.01 - Obshaya pedagogika, istoriya pedagogiki i obrazovaniya <https://www.dissercat.com/content/formirovanie->

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2024 SJIF 2024 = 5.073/Volume-3, Issue-2

poznavatelnoi-aktivnosti-mladshikh-shkolnikov-v-protssesse-obucheniya-na-materia
Uchebnik po eksperimentalnoy psixologii <https://infourok.ru/uchebnik-po-eksperimentalnoy-psihologii-bogdanova-tg-1507376>

3. *Bugubaeva V.T.* Metodika provedeniya fizicheskix eksperimentov v osnovnoy shkole na osnove kompyuternyx texnologiy [Tekst]: avtoref. diss.

4. A.A.Bahromov Asror Ahror o'g'li (TATU AVT kafedrasi assistenti), X.A.Atabayev (TATU talabasi) M.Z.Ergasheva (TATU talabasi). T a 'limda innovatsion texnologiyalardan foydalanishning aham iyati...

5. **Birkun N.I.** **Realizatsiya mejpredmetnyx svyazey pri izuchenii obshcheprofessionalnyx dissiplin v voennom vuze: avtoreferat dis. ... k. ped. n. – Orel, 2007.**

6. Babanskiy YU.K. Optimizatsiya uchebno-vospitatelnogo protsessa – M.: Prosvещение, 1982. – 192 s

7. Bolshakova Z.M., Tulkibaeva N.N. Kompetensii i kompetentnost // Obrazovanie. Pedagogicheskie nauki. №4. – CHelyabinsk, 2009. – S. 13-19.

Baydenko V.I. Kompetensii v professionalnom obraz

